

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за прво тромесечје 2008. године

Тржиште осигурања	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура.....	5
Показатељи пословања.....	7
Солвентност	7
Квалитет имовине.....	8
Покривеност техничких резерви	8
Ликвидност	9
Аутоодговорност	9
Закључак	10

Тржиште осигурања

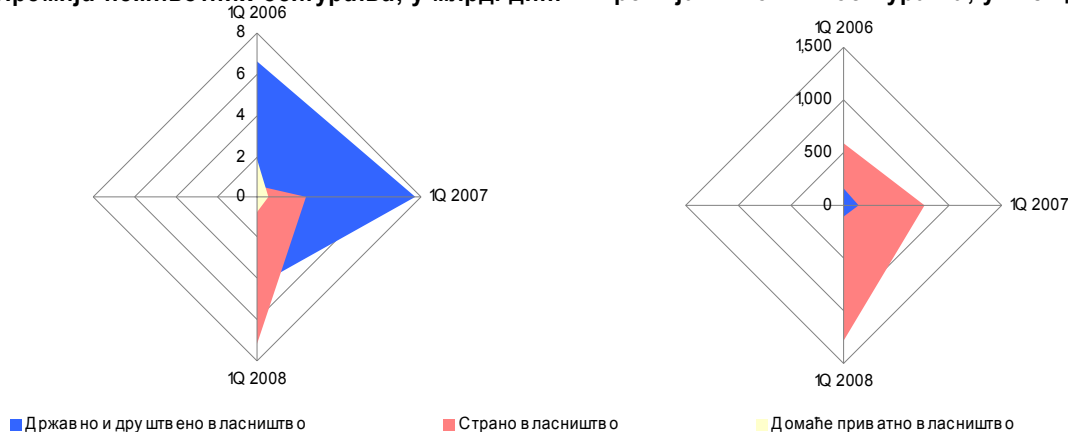
Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

У првом тромесечју 2008. године послује 21 друштво, од којих се 18 искључиво бави пословима осигурања, 2 само пословима реосигурања, док се 1 друштво бави пословима осигурања и реосигурања. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 4 друштва, искључиво неживотним осигурањем 9 друштава, а 6 друштава бави се и животним и неживотним осигурањем.

Посматрано према власничкој структури капитала, 14 друштава је у већинском страном и 7 у већинском домаћем власништву (од којих је 1 друштво у државно-друштвеној својини).

Премија неживотних осигурања, у млрд. дин. Премија животних осигурања, у мил. дин.

Приватизацијом једног од два највећа учесника на тржишту, друштва за осигурање у страном власништву су повећала своје, и раније забележено, преовлађујуће учешће у премији животних осигурања (са 84,4% у првом тромесечју 2007. године на 92,2% у првом тромесечју 2008. године), а такође су преузела и претежно учешће у премији неживотних осигурања – 58,7%, укупној имовини – 57,8% и броју запослених – 70,1%.

Остали учесници на тржишту

У продајној мрежи, поред друштава за осигурање, учествује: 7 банака које су добиле дозволу за обављање послова заступања, 57 правних лица, 115 физичких лица-предузетника, једна туристичка агенција, као и 5.002 физичка лица која су добила овлашћење за заступање односно посредовање у осигурању.

Структура портфеља осигурања

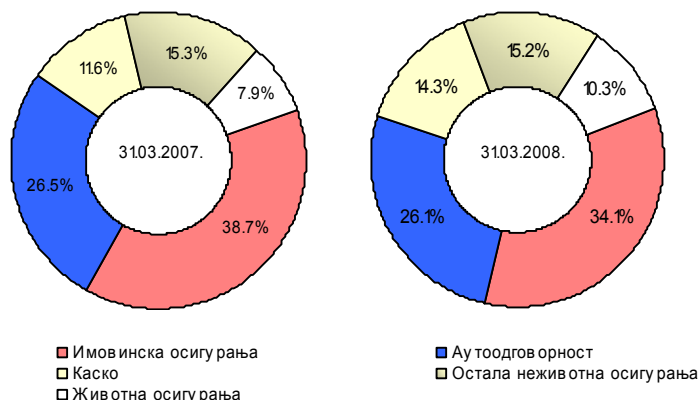
Укупна премија у првом тромесечју 2008. године износила је 13,6 млрд. динара (165 мил. евра или 261 мил. USD), што представља пораст од 17,9% у односу на исти период претходне године.

У структури премије учешће неживотних осигурања износило је 89,7%, док је учешће животних осигурања износило 10,3%. У односу на исти период 2007. године када је учешће неживотних осигурања износило 92,1%, а животних осигурања 7,9%, приметан је раст учешћа животних осигурања, што је последица значајног пораста тих осигурања од 54% у посматраном периоду.

Структура премије у првом тромесечју 2008. год. је слична структури у истом периоду 2007. год. Имовинска осигурања (осигурање имовине од пожара и других опасности и остала осигурања имовине) бележе највеће учешће у укупној премији 34,1%, а затим следи осигурање од одговорности због употребе моторних возила са 26,1%. За разлику од наведене кварталне структуре највеће учешће у укупној премији на годишњем нивоу, како 2006. године тако и 2007. године, је имало осигурање од одговорности због употребе моторних возила, што је био резултат пада имовинских осигурања од 1% у 2006. години, као и чињенице да се највећи број уговора из аутоодговорности закључује крајем године.

Врста неживотног осигурања са најзначајнијим повећањем учешћа у укупној премији у посматраном периоду је осигурање моторних возила – каско и то са 11,6% у првом тромесечју 2007. године на 14,3% у истом периоду 2008. године, уз пораст саме премије од чак 44,5% у односу на прво тромесечје 2007. год. Значајан пораст премије наставља да бележи и добровољно здравствено осигурање (39,3%), код кога се уочава такође и раст учешћа са 3,2% у првом тромесечју 2007. год. на 3,8% у истом периоду 2008. год.

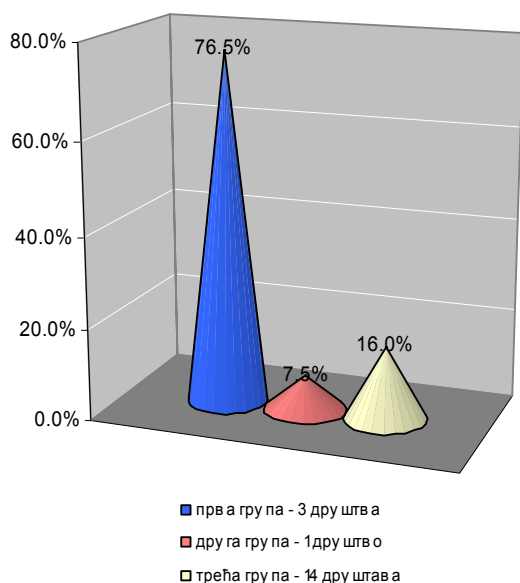
Укупна премија према врстама осигурања у првом тромесечју 2007. и првом тромесечју 2008.год.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине 3 друштва са преко 15% у укупној премији, другу 1 друштво са учешћем мањим од 15% и трећу 14 друштава са мање од 3%, указује на присутност концентрације портфеља.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена обзиром да овај показатељ који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање износи 1573. Исти показатељ говори у прилог високе концентрације тржишта у протеклом периоду, да би степен концентрације крајем 2007. године, а затим и у првом тромесечју 2008. године био умерен.

Учешће у укупној премији по реег групама, први квартал 2008

Структура укупне премије према власништву у првом тромесечју 2008. године је измењена у односу на исти период претходне године у корист друштва у претежно страном власништву која учествују са 62,1%, док су у првом тромесечју 2007. године сличан проценат –

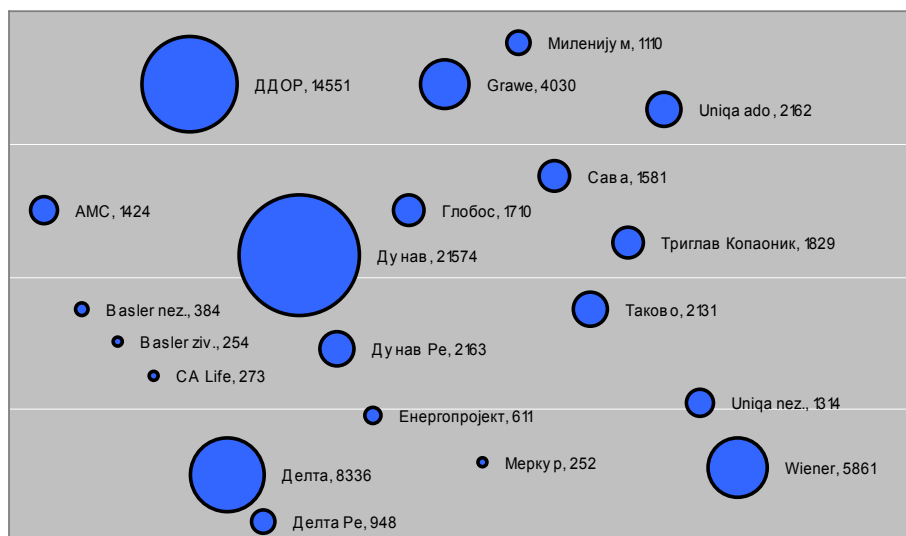
67,9% бележила друштва у претежно државном-друштвеном власништву. Исти је случај и са структуром премије неживотних осигурања у којој друштва у претежно страном власништву учествују са 58,7%, док су у првом тромесечју 2007. године претежно учешће од 72,3% бележила друштва у државно-друштвеном власништву.

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Обим пословања сектора осигурања, мерен билансном сумом друштава за осигурање, у поређењу са првим тромесечјем 2007. године, повећан је у првом тромесечју 2008. године за 11,5%, односно са 65 млрд.дин. на 72,5 млрд.дин.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 31. 03. 2008.
у мил. дин.

Структура aktive

У структури aktive друштава за осигурање са стањем на дан 31.3.2008. године, претежно учешће од 61,1% исказује и даље обртна имовина (од чега на краткорочне финансијске пласмане 29,5%, а на потраживања по премијама 15,8%), док се 38,9% односи на сталну имовину (од чега 20,1% на дугорочне финансијске пласмане, а 17,9% на некретнине и опрему).

У поређењу са првим тромесечјем 2007. год. када је учешће обртне имовине износило 54,2% (од чега краткорочни финансијски пласмани 24,3%, потраживања по премијама 16,6%), а сталне имовине износило 45,7% (од чега је учешће дугорочних финансијских пласмана износило 26,1%, а некретнина 18,9%), може се закључити да се тренд побољшања структуре активе започет у 2005. години наставља, обзиром да је на тржишту осигурања доминантно неживотно, по правилу, краткорочно осигурање. Наиме, с једне стране дугорочни финансијски пласмани задржавају претежно учешће у оквиру сталне имовине, упркос номиналном паду од 14% (што је условљено кретањем на берзанском тржишту), а с друге стране учешће потраживања у оквиру обртне имовине показује тенденцију опадања (са 16,6% на 15,8%), док доминантност овог учешћа припада краткорочним финансијским пласманима.

Структура активе
на дан 31. 03. 2007.

Структура активе
на дан 31. 03. 2008.

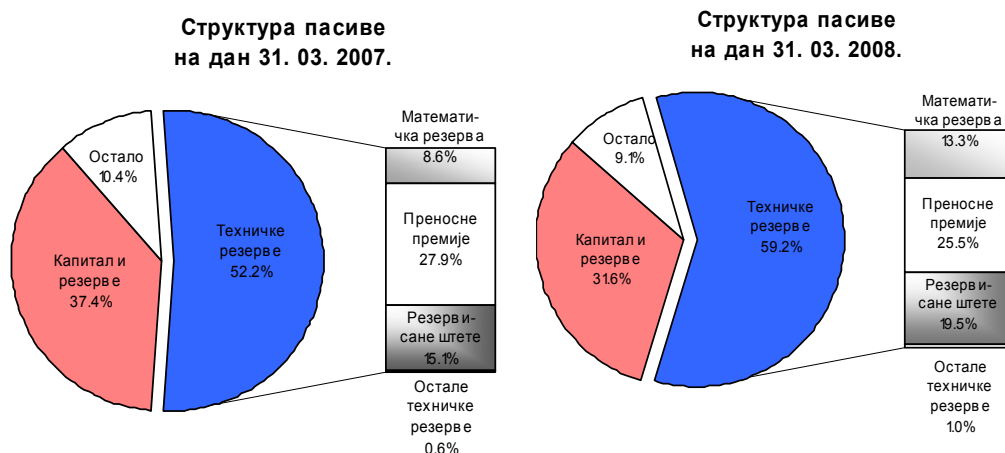
Структура пасиве

У структури пасиве на дан 31.3.2008. године техничке резерве исказују учешће од 59,2%, а капитал и резерве 31,6%.

У поређењу са структуром пасиве у истом периоду претходне године, када су претежно учешће у пасиви од 52,2% исказивале техничке резерве, а капитал и резерве учешће од 37,4%, уочава се да друштва у првом тромесечју 2008. године настављају са смањивањем учешћа свог капитала у корист повећаних издвајања средстава у техничке резерве. Раст техничких резерви у посматраном периоду износи 42% и то са 31,4 млрд. динара на 44,6 млрд. динара, при чему највећи пораст у структури ових резерви је имала математичка резерва са стопом од 92,8%, а значајан је и

пораств резервисаних штета од 61,2%, што је делом резултат подзаконском регулативом уведене шире лепезе критеријума за резервацију штета.

Наставаљени тренд повећавања техничких резерви (уз нижи раст премије од 17,9%), као значајан показатељ резултата предузетих активности на стабилизацији и уређивању тржишта осигурања, указује на прихватање праксе осигуравача да реалније процењују ове резерве и тиме у значајној мери доприносе заштити интересе осигураника и корисника осигурања, као и јачању поверења у сектор осигурања.

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 31.3.2008. год. у Србији је износила 10,3 млрд.дин., а гарантна резерва 17,8 млрд.дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 177,98%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 155,99%.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика aktive које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2007. години и првом тромесечју 2008. год. респективно износи 38,62% и 40,20%. На благо повећање вредности овог показатеља у првом тромесечју 2008. године, и поред успореног раста наведених облика aktive, утицао је скроман раст укупне aktive друштава од само 2,27%, што је резултат смањења тржишне вредности дугорочних финансијских пласмана.

Учешће облика aktive које може карактерисати отежана утрживост смањено је у друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* са 15,62% у 2007. години на 15,24% у првом тромесечју 2008. године.

Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* слабија покривеност техничких резерви крајем 2007. године у односу на 2006. год. када је покривеност била обезбеђена, наставља се и у првом тромесечју 2008. године. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive у првом тромесечју 2008. год. износи 93,3%, док је у 2007. години износило 96,45%, што се може тумачити кретањима берзанских индекса у посматраном периоду. Самим тим није задовољена ни прописана диверсификација пласмана - у различите облике средстава, о чему говори показатељ који узима у обзир и наведену диверсификацију, а који у првом тромесечју 2008. год. износи 91,52%, а у 2007. години је износио 91,99%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive у првом тромесечју 2008. год. износи 100,75%, што у односу на 101,41% у 2007. години представља благо смањење. Иако је благо смањен и показатељ који узима у обзир прописану диверсификацију он у првом тромесечју 2008. год. износи 100,64%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у првом тромесечју 2008. године највећим делом биле су покривене депоновањем код банака - 29%, потраживањима за недоспеле премије осигурања - 18%, акцијама

којима се тргује на тржишту – 14% и готовином - 14%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 69%, а затим следи депоновање код банака са 13%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2008. год. износи 95,29%, а у 2007. години је износио 96,87%, што указује на потребу да се код одређених друштава промени структура облика активе.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2008. године износи 285,35%, а у 2007. години је износио 276,46%. Кретање овог показатеља указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза. Висок износ краткорочних средстава умањених за залихе условљен је пре свега пласманима друштава која се баве пословима животних осигурања у хартије од вредности издате од стране државе и централне банке.

Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у првом тромесечју 2008. године се бавило 10 друштава.

Раст укупне премије аутоодговорности у односу на први квартал 2007. године износи 16%, док раст решених штета је нешто већи – 20%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је смањена обзиром да у првом тромесечју 2008. год. три друштва покривају 2/3 тржишта, док су у истом периоду претходне године само два највећа друштва покривала чак 60% тржишта.

Закључак

Из упоредних података првог тромесечја 2008. год. и истог периода 2007. год. може се закључити да се наставља позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 11,5% и то са 65 млрд.дин. на 72,5 млрд.дин., уз наглашени раст билансне суме друштава у већинском страном власништву од 126%.
- Остварено је повећање капитала од 5,9 % , тј. са 22,5 млрд. динара на 23,8 млрд. динара, с тим да највећи пораст у посматраном периоду бележе друштва у страном власништву – 97,8%.
- Остварено је повећање техничких резерви од 42%, уз с једне стране добар квалитет покрића техничких резерви животних осигурања и добру диверсификацију пласмана, а с друге стране непотпуну покривеност техничких резерви неживотних осигурања, као последице дешавања на берзанском тржишту током 2007. и почетком 2008. године.
- Укупна премија од 13,6 млрд.дин. је за 17,9% већа од премије у првом тромесечју претходне године.
- Учешће неживотних осигурања од 89,7% у укупној премији је смањено, али и даље доминантно. Значајан пораст премије у оквиру неживотних осигурања по стопи од 44,5% бележи осигурање моторних возила – каско, као и добровољно здравствено осигурање по стопи од 39,3%.
- Животна осигурања повећавају своје учешће у укупној премији од 7,9% на 10,3%.
- Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умерена.
- Број друштава за осигурање повећан је са 16 на 21, док је број запослених повећан по стопи од 26% и то са 8.146 на 10.264 запослена.

Србија представља значајан потенцијал за развој различитих видова дугорочне штедње, укључујући животно осигурање као једног од фактора привредног раста, у условима консолидације тржишта и стабилног раста бруто домаћег производа и личних примања, с једне стране, и условима неразвијеног животног осигурања с друге стране.